

VOORJAARSNOTA 2012

Koersvast in onzekere tijden

Inhoudsopgave

	pag.
1. Koersvast in onzekere tijden	3
2. Uitvoering Agenda van Brabant en Tien voor Brabant	7
3. Financieel kader en afweging	10
4. Investeren in Brabant	22

1. Koersvast in onzekere tijden

1.1 Inleiding

‘Koersvast in onzekere tijden’ staat centraal in deze voorjaarsnota. We bevinden ons nog steeds in onrustig vaarwater. Herstel van de economie laat langer op zich wachten en het Rijk ziet zich genoodzaakt tot extra bezuinigingen. Na het mislukken van de Catshuis-onderhandelingen is in een recordtempo alsnog een akkoord gesloten met betrekking tot de rijksbegroting 2013. De begrotingsmaatregelen raken ook de provincie. De invoering van het verplicht schatkistbankieren, de Wet houdbare overheidsfinanciën (Hof) en de afwikkeling van het natuurakkoord spelen daarbij een belangrijke rol.

Wij willen vasthouden aan onze ambities uit de Agenda van Brabant. Ontwikkelingen om ons heen maken dat wij daarvoor:

- doelgericht en vasthoudend moeten blijven samenwerken met maatschappelijke partners en bedrijfsleven;
- versneld de omslag gaan maken van subsidiëren naar participeren;
- onze blik verbreden naar Europa en de kansen die daar liggen.

Hiermee willen wij koers houden richting de begroting 2013.

Een belangrijk onderdeel van de voorjaarsnota is de integrale afweging van de beschikbare financiële middelen. Het financiële perspectief laat voor deze bestuursperiode nog een positief beeld zien, maar tegelijkertijd zien we dat er druk ontstaat op onze (structurele) financiën. Duurzaam financieel evenwicht is en blijft een belangrijk uitgangspunt.

Zoals aangegeven in de jaarstukken maakt de bestemming van het rekeningresultaat deel uit van de integrale afweging. In hoofdstuk 3 geven we aan hoe we de begrotingsruimte willen aanwenden voor enkele nieuwe opgaven en knelpunten in de bestaande beleidsuitvoering. Het is aan uw Staten om die voorstellen nader af te wegen. Gelet op alle onzekerheden rond de uitwerking van de bezuinigingsmaatregelen van het Rijk, willen wij de buffer van € 40 mln in het bestuursakkoord voorlopig aanhouden voor mogelijke tegenvallers en financiële risico's.

Als we kijken naar de uitvoering van het bestuursakkoord Tien voor Brabant dan ligt dat op schema. In bijlage I informeren wij u hierover. Bijlage II geeft een overzicht van de inzet en planning met betrekking tot de bestuursakkoordmiddelen. Bijlage III bij deze voorjaarsnota bevat de eerste bestuursrapportage. Hierin informeren wij u over de uitvoering van de lopende begroting, inclusief de meevallers, tegenvallers en beleidswijzigingen die leiden tot ramingsbijstellingen in de lopende begroting 2012.

Op basis van uw besluitvorming op 22 juni a.s. zal een verdere uitwerking plaatshebben naar de nieuwe meerjarenbegroting 2013 e.v. De uiteindelijke begrotingsvaststelling is gepland op 16 november.

1.2 Koersvast

Koersvast betekent in de eerste plaats dat de Agenda van Brabant, inclusief de eerste tranche investeringsagenda, en het Bestuursakkoord 2011-2015 ons bestuurlijk uitgangspunt van beleid en handelen zijn. De speerpunten uit het uitvoeringsprogramma Tien voor Brabant vormen de leidraad om die doelstellingen te bereiken. Ondanks het feit dat we als provincie niet (zullen) ontkomen aan bezuinigingen, zien wij mogelijkheden om daar gestalte aan te geven. Uitdagingen liggen er vooral op het vlak “anders werken” en “een andere inzet van provinciale middelen”.

Verantwoord anticyclisch investeren is van groot belang om Brabant sterker uit de crisis te laten komen. Juist in een periode dat het bedrijfsleven en onze maatschappelijke partners de financiering van projecten niet rond krijgen, mede doordat de banken de risico's niet aandurven of hoge rentes vragen, moeten we vasthouden aan onze investeringsstrategie voor Brabant.

In de tweede plaats betekent dit onverminderd vasthouden aan een gezonde en evenwichtige meerjarenbegroting en financiële positie. Om de stabiliteit van de begroting duurzaam te waarborgen, zullen we structurele bezuinigingen moeten opvangen en prioriteiten moeten stellen. Tegelijkertijd moeten we op zoek naar meer financiële bewegingsruimte om onze ontwikkelingsopgaven kracht bij te zetten. Daarbij willen we optimaal gebruik maken van andere financieringsbronnen zoals de Europese programma's.

De kunst is om de maatschappelijke opgaven uit de Agenda van Brabant en het bestuursakkoord te verbinden met ons financiële vermogen door – waar mogelijk en sneller – de stap te maken van subsidiëren (à fonds perdu uitgaven) naar participeren en het revolverend inzetten van financiële middelen. Via participaties kunnen we ook andere partijen stimuleren om deel te nemen.

De inzet van revolverende middelen is in lijn met de Wet houdbare overheidsfinanciën. Waar uitgaven, bijvoorbeeld in de vorm van subsidies of exploitatiebudgetten, al snel tot overschrijding van vastgestelde EMU-normen leiden, is het revolverend inzetten van vermogen EMU-saldo neutraal.

1.3 Onzekere tijden

Door de verslechterde economische omstandigheden zou het nationale begrotingstekort zonder aanvullende maatregelen in 2013 met 4,6% ruim boven de norm van 3% BBP zijn uitkomen. Hiermee zou Nederland niet kunnen voldoen aan de Europese afspraken en de kans lopen op boetes. Uiteindelijk is op 26 april een akkoord gesloten over de bezuinigingen. In het zogeheten Stabiliteitsprogramma Nederland is een bezuinigingspakket van circa € 12 miljard opgenomen, waardoor het begrotingstekort 2013 rond de 3%-norm uitkomt en de groei van de staatsschuld wordt teruggedrongen.

Wij zijn er altijd vanuit gegaan dat ook de lokale en regionale overheden, waaronder provincie Noord-Brabant, hun steentje moeten bijdragen. Dat betekent dat we in ons financieel perspectief al rekening hebben gehouden met een korting op de uitkering uit het provinciefonds (circa € 8 mln per jaar) volgens het geldende normeringssystematiek van 'trap-op-trap-af' met de rijksbegroting.

Het "lente-akkoord" over de bezuinigingen bevat echter nog een aantal andere maatregelen die de provincie(s) raakt. Zo zullen we, in vervolg op de eerdere discussie in de Tweede Kamer, met ingang van 2013 worden verplicht tot schatkistbankieren. De precieze financiële gevolgen laten zich nu nog niet becijferen, hierover zal pas later meer duidelijkheid komen. In paragraaf 3.2 gaan we hier nader op in.

Daarnaast krijgen we te maken met de nieuwe Wet inzake houdbare overheidsfinanciën, de zogenoemde Wet Hof waarbij de decentrale overheden bijdragen aan de naleving van de Europese begrotingsregels en beheersing van het EMU-saldo. Deze wet zal om boekhoudkundige redenen grenzen stellen aan onze investeringsvolumes. Het verschil in boekhoudstelsels tussen het Rijk en de decentrale overheden zorgt ervoor dat er ondanks een sluitende begroting sprake kan zijn van een negatief EMU-saldo (zie kader op volgende pagina).

Ook de financiële consequenties van het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur zijn nog niet volledig duidelijk. Reden hiervoor is dat voor de afrekening van het ILG een 'afrekenprotocol' wordt opgesteld (gereed zomer 2012) en dat de verdeling (tussen provincies) van de ontwikkelopgave rijks-EHS voor verwerving en inrichting nog moet plaatsvinden. Na de verdeling van deze middelen en behandeling van de visie op het Brabantse natuurbeleid (Statenbehandeling najaar 2012) zal pas duidelijk worden hoe groot de bijdrage van de provincie zal zijn.

Naast de rijksbezuinigingen en nieuwe begrotingsregels worden we geconfronteerd met een aanhoudend lage kapitaalmarktrente waardoor op termijn onze rente-inkomsten zullen dalen.

Dit alles zet onze meerjarenbegroting en investeringsruimte onder druk, wat maakt dat we op een toekomstbestendige manier onze middelen moeten inzetten en regie moeten houden op onze investeringen.

Wet houdbare overheidsfinanciën

De ‘Wet houdbare overheidsfinanciën’ moet ervoor zorgen dat Nederland voldoet aan de vereisten van het Stabiliteits- en Groeipact, waaronder het principe van begrotings-evenwicht. Provincies, gemeenten en waterschappen worden verplicht tot een “evenredige inspanning”.

Ondanks dat we al de verplichting hebben een sluitende begroting op te stellen (op basis van het baten-lastenstelsel), kan er een EMU-tekort optreden omdat het EMU-saldo wordt berekend op transactiebasis. Dit betekent o.a. dat investeringen uit eigen opgebouwd vermogen een negatief effect hebben op het EMU-saldo. Ter illustratie:

inkomsten jaar t	100]	EMU-saldo = +5
uitgaven	-95]	
sparen in reserve	<u>-5</u>		
saldo	0		

inkomsten jaar t+1	100]	EMU-saldo = -5
uitgaven	-100]	
uitgaven uit reserve	-5]	
dekking uit reserve	<u>+5</u>		
saldo	0		

Duidelijk is dat de inzet van reserves grote invloed heeft op het EMU-saldo. Een juiste raming in de tijd van onze uitgaven ten laste van reserves is dan ook essentieel. Dit sluit aan bij de aanbeveling uit het accountantsverslag 2011. In voorbereiding op de begroting 2013 wordt hieraan bijzondere aandacht besteed.

Daarnaast is ook de wijze van investeren en de manier waarop dat wordt georganiseerd van invloed op het EMU-saldo. Uitgaven in de vorm van subsidies belasten rechtstreeks het EMU-saldo, maar participaties en revolverende fondsen blijven in de vermogenssfeer en zijn neutraal voor het EMU-saldo.

2. Uitvoering Agenda van Brabant en Tien voor Brabant

2.1 Stand van zaken Stand van zaken 'Tien voor Brabant'

Met het nieuwe bestuursakkoord 'Tien voor Brabant' zetten we het gedachtegoed van de Agenda van Brabant voort. Doelstelling is om tot de Europese top 5 van kennis- en innovatieregio's te gaan behoren. Om die ambitie te realiseren hebben we voor deze bestuursperiode 49 speerpunten benoemd. Later zijn deze aangevuld met extra speerpunten op het gebied van kennis & onderzoek, financiële beheersing, communicatie, internationalisering en public affairs & branding en informatiestrategie.

De lat ligt hoog, maar onze verwachtingen over het boeken van resultaten zijn realistisch. Mede door de samenloop met de afronding van het vorige bestuursakkoord staat er veel druk op de uitvoering. Daarnaast werkt de provincie ook aan haar 'transitie': in lijn met de Agenda van Brabant geven we invulling aan het nieuwe profiel van de provincie. Daarbij past ook een andere wijze van werken: integraal, samen en ondernemend aan de slag gaan met partners.

In de bijlage van deze voorjaarsnota is een overzicht opgenomen van alle speerpunten met korte beschrijvingen (doel en resultaten tot nu toe) en een doorkijk naar de jaren 2012-2015. Dit overzicht bouwt voort op de Uitvoeringsagenda die als onderdeel van de voorjaarsnota 2011 is aangeboden aan Provinciale Staten.

Het overzicht laat zien dat een jaar na de verkiezingen vrijwel alle speerpunten in Statencommissie of Provinciale Staten zijn besproken. Evenals in de voorgaande bestuursperiode, is dit eerste jaar vooral gebruikt om beleid uit te werken en richting te bepalen in de vorm van startnotities en beleidskaders. Er is in deze fase veel met partners samengewerkt en met Provinciale Staten overlegd. Ook is veel energie gestoken in het zoeken naar nieuwe manieren van financieren in plaats van subsidiëren. De vermelde resultaten in het overzicht hebben dan ook veelal betrekking op procesresultaten. De meeste speerpunten liggen in deze fase op schema met de uitwerking in startnotities en beleidskaders. Uitvoeringsplannen zullen de planning van speerpunten verder concretiseren.

Twee speerpunten zijn inmiddels gereed: het Provinciaal Milieu Plan (PMP) dat januari jl. door Provinciale Staten is vastgesteld en het Uitvoeringsprogramma Erfgoed 2012-2015 dat februari jl. is behandeld in de Commissie Cultuur en Samenleving. Beide plannen worden nu uitgevoerd. De uitvoering zelf wordt niet meer als speerpunt gezien, waardoor deze speerpunten als 'gereed' kunnen worden beschouwd. Bij enkele speerpunten is enige vertraging opgetreden, vooral als gevolg van

uitgestelde wetswijzigingen (speerpunt 14 ‘Beheerplannen Natura 2000’) of een langer besluitvormingstraject over het te voeren beleid dan verwacht (bijvoorbeeld bij internationalisering, public affairs en branding waar een koppeling is gemaakt met de besluitvorming over de economische agenda). We verwachten overigens niet dat deze vertragingen als consequentie hebben dat afronding van de uitvoering niet meer lukt voor het einde van deze bestuursperiode.

Bij twee speerpunten staat het stoplicht op ‘rood’, te weten speerpunt 22 (Innovatie met topsectoren voor maatschappelijke opgaven) en het daaraan gerelateerde speerpunt 33 (Innovatie in de zorg), omdat voor de daadwerkelijke uitvoering nog geen middelen beschikbaar zijn.

2.2 Formatie en personele capaciteit

Formatie en personele capaciteit

In het bestuursakkoord is uitgegaan van een formatieontwikkeling naar 1.000 fte in 2016.

Oorspronkelijke raming	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgangsformatie	1.360	1.330	1.310	1.285	1.230	1.225
Samenwerkingsarrangementen	-	-	-125	-175	-225	-225
Maximum formatie	1.360	1.330	1.185	1.110	1.005	1.000

Inmiddels is er meer zicht op de overdracht van taken aan de RUD's per 1-1-2013 en de daarmee gemoeide fte's. Naar verwachting gaat het hierbij om circa 193 fte (conform afspraak 125 fte plus 68 fte voor aanvullende taken). Voor de formatieontwikkeling heeft dit ten opzichte van het in het in de begroting 2012 gepresenteerde beeld de volgende consequenties:

Raming per april 2012	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgangsformatie	1.360	1.330	1.310	1.285	1.230	1.225
Samenwerkingsarrangementen:						
- RUD's	-	-	- 193	- 193	- 193	- 193
- overig	-	-	-	-	- 32	- 32
Maximum formatie	1.360	1.330	1.167	1.092	1.005	1.000

Met de afbouw van de personele bezetting liggen we voor op het schema. Eind 2011 zaten we met een bezetting van circa 1.300 fte ruim binnen de voor 2012 maximaal toegestane formatie van 1.330 fte.

Nieuwe autonome taken pakken we volgens het oud-voor-nieuw principe binnen de met u afgesproken formatiekaders op. Voor de uitvoering van door het Rijk te decentraliseren taken en de daaraan verbonden organi-

satorische en formatieve consequenties zullen wij u separaat voorstellen voorleggen. Op dit moment wordt onderhandeld over de overdracht van de VROM-inspectie en de decentralisatie natuurtaken.

Daarnaast worden we geconfronteerd, deels voorzien en deels onvoorzien, met taken waarvoor tijdelijk extra capaciteit nodig is, zoals bijvoorbeeld (de aanbesteding van) de concessieverlening OV, het RUD-traject, de nasleep van de brand bij Chemie Pack en vergunningverlening Natuurbeschermingswet n.a.v. een uitspraak van de Raad van State. De voor uitvoering van deze taken benodigde extra capaciteit creëren we door intern te schuiven en als dat naar aard en/of omvang onvoldoende soelaas biedt door externe capaciteit in te huren.

We stellen nu voor om, in plaats van extern capaciteit in te huren, tijdelijk medewerkers in dienst te nemen, trainees in te zetten en/of medewerkers die bovenformatief zijn en die niet snel genoeg uitstromen op deze taken in te zetten. Wij schatten in dat het voor de jaren 2012 t/m 2014 om circa 25 fte per jaar gaat. Op deze manier verlagen we de externe inhuur en werken we tegelijkertijd goedkoper. Inhuur is immers al snel 100% duurder.

Dit betekent wel dat we de komende jaren tijdelijk boven het met uw Staten afgesproken afbouwschema van de personele formatie (van 1.390 naar 1.000 fte) uitkomen. Eind 2015 zullen wij de met uw Staten afgesproken afbouw naar 1.000 fte realiseren.

3. Financieel kader en afweging 2012-2015

3.1 Financieel kader

De onderstaande tabel geeft het financiële kader weer aan de hand van de voornaamste financiële parameters.

Tabel 3.1 Financieel kader 2012-2015

X € mln	2012	2013	2014	2015	totaal
a. Bestaande begrotingsruimte (eindsaldo najaarsbrief)	0	0	0	0	0
b. Besteedbaar rekeningresultaat 2011	19,8	-	-	-	19,8
c. Hoger dividend Enexis 2011	12,3	-	-	-	12,3
d. MRB-ontwikkeling (netto)	13,0	9,0	8,0	7,0	37,0
e. Trap-af met rijksbegroting (*)	-	-8,0	-8,0	-8,0	-24,0
f. Doorlichting lopende programma-begroting en reserves	22,8	-3,6	-0,6	-0,1	18,5
Saldo	67,9	-2,6	-0,6	-1,1	63,6

*) Voorlopige raming, exclusief effecten van schatkistbankieren

Buffer bestuursakkoord	10,0	10,0	10,0	10,0	40,0
Reservering voor tegenvallers, bezuinigingen risico's 2012-2015					

Toelichting bij tabel:

a. Bestaande begrotingsruimte (eindsaldo najaarsbrief)

Vertrekpunt voor deze voorjaarsnota is het saldo van de najaarsbrief 2011. Het uitgangspunt van een sluitende meerjarenbegroting leidde voor 2012-2015 tot een saldo nul. Voor 2016 e.v. beweegt de zogenoemde 'horizonruimte'¹ zich rond een niveau van € 40 mln op jaarbasis.

b. Besteedbaar rekeningresultaat 2011

Het netto besteedbaar rekeningresultaat van € 19,8 mln is uiteengezet in het Statenvoorstel bij de jaarstukken 2011 (PS 29/12).

c. Hoger dividend Enexis 2011

Enexis keert over 2011 een dividend uit van in totaal € 114,7 mln. Op grond van ons aandeel van 30,8% kunnen we een dividend tegemoet zien van € 35,2 mln. Dat levert ten opzichte van de begrote € 23,0 mln een eenmalig voordeel op van € 12,3 mln.

¹ Is de jaarlijks vrij beschikbare financiële ruimte in onze meerjarenbegroting 2016 e.v. Voor de bestuursperiode 2011-2015 bedroeg dit 4 x € 50 mln (in totaal € 200 mln).

d. Ontwikkeling Motorrijtuigenbelasting (MRB)

Tabel 3.2 Prognose MRB-opbrengst

X € mln	2012	2013	2014	2015	totaal
MRB-raming najaarsbrief 2011	218,0	222,0	226,0	230,0	
Prognose autonome ontwikkeling	231,0	234,0	237,0	240,0	
a. Nominale groei MRB-opbrengst	13,0	12,0	11,0	10,0	46,0
b. Verevening via provinciefonds	0	-3,0	-12,0	-12,0	-27,0
c. Afschaffing fiscale vrijstelling per 1-1-2014	0	0	9,0	9,0	18,0
MRB-ontwikkeling (tabel 3.1, regel d)	13,0	9,0	8,0	7,0	37,0

Dankzij de toegenomen belastingcapaciteit (wagenpark in aantallen en gewicht) mogen we uitgaan van structureel hogere opcentenopbrengst motorrijtuigenbelasting (regel a). Dit komt vooral door de nieuwvestiging van een leasebedrijf. De extra belastingcapaciteit van jaar t wordt in jaar t+2 (via de inkomstenmaatstaf) verevend in de verdeling van het provinciefonds (regel b). Zoals we eerder hebben aangegeven in de najaarsbrief 2011, komt per 2014 de categorie zeer zuinige auto's weer onder de opcentenheffing te vallen. Dit levert naar verwachting een extra belastingopbrengst van circa € 9 mln op jaarbasis (regel c).

e. Provinciefonds /trap-af met rijksbegroting

Het aan de Kamer gepresenteerde Stabiliteitsprogramma voorziet erin dat het begrotingstekort in 2013 uitkomt rond de 3,0%-norm. De normeringsmethodiek van "gelijk de trap op en trap af" leidt ertoe dat de uitkering van het provinciefonds evenredig afneemt met de bezuinigingen op (netto gecorrigeerde) rijksuitgaven. De verwachting is dat de provincies voor ongeveer € 40 mln meedelen in de rijksbezuinigingen. In afwachting van de meicirculaire gaan we in onze ramingen voorzichtigheidshalve nog uit van een tegenvaller van € 8 mln op jaarbasis. Deze algemene tegenvaller komt in principe ten laste van het financieel meerjarensaldo 2012-2015 maar werkt ook structureel door na 2015.

Conform de bestendige lijn zullen eventuele kortingen op specifieke (doel)-uitkeringen één-op-één worden vertaald naar het desbetreffende programma. Dit betekent dat kortingen op doeluutkeringen in beginsel géén budgettair effect hebben.

**f. Doorlichting begroting en reservepositie plus uitkomsten 1°
bestuursrapportage**

Onderdeel van de bestuursrapportage in bijlage III is de doorlichting van de lopende begroting, inclusief bestemming reserves. Per saldo leidt de actualisering van de begroting inclusief reserves tot een voordelige uitkomst van € 18,5 mln (totaal 2012-2015). Dit bedrag valt vrij ten gunste van de algemene middelen. In bijlage III wordt toegelicht hoe dit bedrag is opgebouwd.

3.2 Financieel perspectief

Voor de periode 2012-2015 is naar de huidige prognoses een vrije ruimte beschikbaar van € 63,6 mln. In de volgende paragraaf geven wij u een overzicht van hoe wij die ruimte willen aanwenden voor enkele nieuwe opgaven en voor enkele knelpunten in de bestaande beleidsuitvoering. Het is aan uw Staten om die voorstellen ad € 55,1 mln nader af te wegen. Op basis van uw besluitvorming op 22 juni zal een verdere uitwerking plaatshebben naar de nieuwe meerjarenbegroting 2013 e.v. De uiteindelijke begrotingsvaststelling is gepland op 16 november 2012.

Gelet op alle onzekerheden rond de bezuinigingsmaatregelen van het Rijk, willen wij de buffer van € 40 mln in het bestuursakkoord voorlopig aanhouden voor mogelijke tegenvallers en financiële risico's. Een aantal maatregelen uit het pakket bezuinigingsmaatregelen raakt ook de provincie maar laat zich op dit moment nog niet geheel becijferen:

- Schatkistbankieren: het financiële effect van het verplicht 'stallen' van ons vermogen bij het Rijk is sterk afhankelijk van het te ontvangen rentepercentage en de wijze van invoeren. Momenteel bedraagt het rendement op ons vermogen meer dan 3,5%. Ieder percentage hieronder heeft dus een negatief financieel effect voor de provincie. Ook de manier van invoeren is bepalend voor de financiële gevolgen. Indien het schatkistbankieren wordt beperkt tot de toekomstige herbeleggingen dan zijn de effecten te overzien en ontstaat er ruimte om hierop te anticiperen. Inzet van het college zal zijn om samen met de Kamer en het Kabinet de invoering van het schatkistbankieren op een voor Brabant zo gunstig mogelijk manier te laten verlopen. In het bestuurlijk overleg met de fondsbeheerders zal duidelijk moeten worden hoe het invoeringstraject gaat verlopen en wat de precieze gevolgen kunnen zijn. Zodra meer bekend is, zullen wij uw Staten daarover informeren.
- Verhoging van het BTW-percentage: dit raakt de provincie maar zeer beperkt omdat van het overgrote deel van de provinciale uitgaven de BTW compensabel is en dus geen kostenpost.
- Nog niet duidelijk is wat de financiële consequenties zijn van het onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur.

- Nullijn ambtenarensalarissen: in onze meerjarenbegroting was rekening gehouden met een indexering van de lonen met 1,75%. Deze indexering wordt voor de komende twee jaar teruggedraaid. Dit levert nagenoeg geen budgettaire ruimte op omdat de nullijn via de normeringsmethodiek doorwerkt op het provinciefonds.

3.3 Afweging ruimtevragende dossiers

	2012	2013	2014	2015	2012-2015	2016
PS-moties en toezeggingen						
1. OV-reiskosten MBO-ers	-	2,0	2,0	1,3	5,3	-
2. Fiets in de versnelling	-	3,3	4,6	4,9	12,8	-
3. Brabants orkest (2013-2016)	-	2,0	2,0	2,0	6,0	2,0
Knelpunten bestaande beleidsuitvoering						
4. Startfase RUD's 2013-2015	-	3,2	2,0	0,8	6,0	-
af: voorfinanciering (terugverdientermijn 2016-2019: 4 x 1,5 = 6,0 mln)		-3,2	-2,0	-0,8	-6,0	*
5. Regionaal historische centra	-	0,4	0,4	0,4	1,3	0,4
6. Brandpreventie	0,2	0,2	0,2	0,2	0,8	0,2
7. Meetstations	-	0,3	0,2	0,1	0,6	-
8. Natuurbeschermingswet	2,0	1,3	-	-	3,3	-
9. Waterstraatcomplex/NBr.museum	0,4	0,4	0,4	0,4	1,6	0,4
Nieuwe opgaven						
10. Gebiedsopgave Oostelijke Langstraat	-	-	-	10,0	10,0	-
11. Podiumkunsten (2013-2016)**	-	1,5	1,5	1,5	4,5	1,5
12. Vrijtijdseconomie	-	1,5	1,5	1,5	4,5	-
13. Regioprofilering	-	0,5	-	-	0,5	-
14. Nimby	-	1,0	1,0	2,0	4,0	-
15. N65	-	-	-	Pm	Pm	-
16. Zorgeconomie	-	Pm	Pm	Pm	Pm	-
17. Breedbandnetwerk	-	Pm	Pm	Pm	Pm	-
18. Natuurbeheer	-	Pm	Pm	Pm	Pm	-
Totaal bestedingsvoorstellen	2,6	14,5	13,7	24,3	55,1	4,5

*) € 1,5 mln per jaar in 2016-2019 levert in totaal € 6,0 mln

**) Kunstenplanperiode loopt t/m 2016.

1. OV-reiskosten MBO-ers

Een regeling zoals door Provinciale Staten voorgesteld in motie M47 van november 2011 voor alleen minderjarige mbo-leerlingen, vergt een complexe en kostbare uitvoeringsorganisatie. Ons college kiest er daarom voor om alle 16- en 17-jarigen een voordelig reisproduct op OV-chipkaart aan te bieden met ingang van 1 januari 2013 en tot 1 september 2015. Hiermee kunnen zij voor € 37,50 (prijspeil 2011) gedurende het gehele jaar op alle werkdagen reizen in Brabant inclusief het SRE-gebied. In de volgende bestuursperiode kan aan de hand van een evaluatie worden besloten om dit reisproduct al of niet te continueren.

2. Fiets in de versnelling

Bij de begrotingsbehandeling in november 2011 is een motie aangenomen waarin GS wordt gevraagd om het programma 'Fiets in de Versnelling' na 2012 voort te zetten en de daarvoor benodigde middelen in de begroting 2013 e.v. op te nemen. Dit programma is opgezet om het fietsgebruik in Brabant te verhogen. De komende jaren zal de nadruk liggen op het verbeteren en aanleggen van provinciale fietspaden en het uitbreiden van stallingen bij OV-knooppunten. Hiermee wordt o.a. aangesloten bij het rijksprogramma Beter Benutten (terugdringen files op korte termijn) en het verkeersveiligheidsbeleid "maak van de nul een punt", waarbij in 2013 het accent ligt op de veiligheid van de fietser. De Commissie Mobiliteit en Financiën ontvangt gelijktijdig een notitie met een uitgebreidere toelichting bij het programma en de uitvoering voor de komende jaren.

3. Brabants orkest

Door het Rijk wordt voor de periode 2013-2016 fors bezuinigd op de twee huidige symfonieorkesten in Zuid Nederland. In Zuid-Nederland is op basis van de rijksbijdrage nog ruimte voor één orkest. Provinciale Staten hebben op 20 januari 2012 in een motie GS opgeroepen zich in te spannen voor een duurzame toekomst van het Brabants Orkest. Deze motie heeft geen financiële component. Uit de discussie met het Brabants Orkest blijkt dat – om zich om te kunnen vormen tot een duurzaam professionele muziekvoorziening – een transitieperiode nodig is. Daarvoor is financiële ondersteuning ook van de provincie nodig. Wij willen die beschikbaar stellen onder voorwaarden dat: het orkest nauw samenwerkt met het Limburgs Symfonie Orkest, goed in verbinding blijft met de amateurkunst en het Brabantse culturele veld, het orkest de educatieve taak goed blijft vervullen en het na de transitie zonder provinciale middelen kan voortbestaan. Voor 2013-2016 gaan we uit van een indicatief bedrag van eenmalig € 8 mln. Over de exacte bijdrage en voorwaarden volgt nog een notitie voor de Commissie Cultuur en Samenleving.

4. Startfase RUD's (regionale uitvoeringsdiensten)

De RUD's worden 1 januari 2013 operationeel. De financiële gevolgen voor de provincie zijn substantieel. Op dit moment worden voorbereidingen getroffen om alle financiële consequenties van zowel de aanloop als de transitie in beeld te brengen. Hierbij maken we onderscheid in: voorfinanciering projectkosten RUD's, de aanloop-/projectkosten van de provincie zelf in 2012 en de integrale kosten van de transitie (2013 e.v.).

De projectkosten 2013 en de desintegratie- en frictiekosten in 2013-2015 belopen in totaal € 6,0 miljoen en kunnen worden gedekt uit de te realiseren inverdieneffecten bij de RUD's (2015-2017, 3% jaars, totaal dus 9%). Indien de inverdieneffecten worden gerealiseerd en volledig worden aangewend ter dekking van deze kosten, dan is in 2019 de € 6 mln volledig terugverdiend.

Daarnaast zijn er enkele overige kostenposten die binnen de begroting kunnen worden opgelost:

1. Kosten voorfinanciering projectkosten RUD's in de regio door de provincie (totaal maximaal € 1,4 mln) worden volledig gedekt uit rentevergoeding van de deelnemers;
2. Projectkosten provincie in 2012 van circa € 1,4 mln worden gedekt uit de gereserveerde middelen voor organisatie-ontwikkeling in de Agenda van Brabant;
3. Structurele exploitatieconsequenties vanaf 2013 blijven binnen de beschikbare financiële kaders van de provincie, mits de overheadkosten (materiële en personele kosten overhead) met € 3,9 miljoen wordt afgebouwd.

5. RHC (regionaal historische centra)

Met het Rijk is, na jarenlange voorbereiding en discussies in IPO-verband, in 2011 in het kader van decentralisatie van rijkstaken de bestuursafpraak gemaakt dat de provincies vanaf 2012 structureel gaan bijdragen aan de 11 Regionale Historische Centra (archieven ondergebracht in het Brabants Historisch Informatiecentrum, BHIC). In december 2011 zijn we door OC&W op de hoogte gebracht van de structurele financiële gevolgen voor onze provincie, zijnde € 0,43 mln per jaar. De bijdrage voor 2012 is begroot; de verplichting voor 2013 e.v. wordt als knelpunt opgevoerd in deze voorjaarsnota.

6. Brandpreventie

Recente ondervindingen, onder meer neergelegd in de onderzoeksrapportages vanuit de VROM-inspectie ten aanzien van de opslagen van brandbare milieugevaarlijke stoffen, maken inzichtelijk dat een deskundige inbreng betreffende brandpreventie in de processen van

vergunningverlening, toezicht en handhaving moet zijn geborgd. Dit werd bevestigd door de rapportages over de brand bij Chemie-Pack.

Vanuit de Wet milieubeheer/Wabo is de provincie bevoegd gezag voor circa 850 bedrijven. Bij deze bedrijven dient de provinciale uitvoeringspraktijk voor brandpreventie op korte termijn te worden ondersteund met deskundige advisering. De deskundige inbreng is vereist bij bedrijven met BRZO activiteiten (totaal 32 stuks) en bij bedrijven die onder het RRG (Risico Register Gevaarlijke Stoffen) vallen (totaal 113 stuks). De jaarlijkse inzet bij de processen van vergunningverlening, toezicht en handhaving is geraamd op 2266 uren. Hiermee is € 0,2 mln gemoed.

Tijdens een pilot in 2011 zijn essentiële adviezen verstrekt door de Veiligheidsregio Midden-West betreffende de gehele veiligheidsketen en is de noodzaak ingezien de samenwerking op een meer structurele basis vorm te geven. De participatie van de drie Brabantse veiligheidsregio's wordt kwalitatief geborgd door middel van een dienstverleningsovereenkomst. De RUD's gaan deze taken overnemen van de provincie. Deze kosten blijven dan ook op de provincie drukken.

7. Meetstations

Sinds 2007/2008 wordt de leefomgeving voor de luchtkwaliteit nabij industrieterrein Moerdijk (oostelijk) en De Peel gemonitord met behulp van meetstations. Voor beide locaties loopt de meetperiode in 2012 af. Voorgesteld wordt om voor beide locaties de meetperiode te verlengen.

Uit de resultaten van de afgelopen jaren en vooral vanwege handhaving, is het wenselijk om het luchtmeetnet bij industrieterrein Moerdijk uit te breiden en door te ontwikkelen. Belangrijke redenen hiervoor zijn dat regelmatig verhoogde concentraties vluchtige organische stoffen (waaronder benzeen) worden gemeten.

Op basis van de conclusie van een samenvattende rapportage over de periode 2006-2011 door het RIVM is het gewenst het onderzoek in de Peel nog drie jaar te laten voortduren. Dit in verband met nog niet gerealiseerde Intensieve veehouderij (IV) projecten in het gebied. Voor de verlenging en de nieuwe plaatsing wordt voorgesteld om € 0,6 mln te reserveren voor de jaren 2013-2017.

8. Natuurbeschermingswet

Het afhandelen van meldingen op grond van de verordening stikstof volstaat niet meer, sinds de Raad van State heeft geoordeeld dat bij een bedrijfswijziging, waarbij sprake is van uitstoot van stikstof, er altijd een vergunning krachtens de Nb-wet nodig is. Dit heeft geleid tot een forse toename van het aantal vergunningaanvragen voor (uitbreiding van) veehouderijbedrijven. Vóór de uitspraak van de Raad van State bedroeg het aantal vergunningaanvragen ca. 100 aanvragen per jaar. Sinds de

uitspraak van de Raad van State is het aantal aanvragen opgelopen naar ruim 100 per maand. Het aantal aanvragen is dus meer dan vertienvoudig.

Omdat de huidige bezetting niet is voorzien op een forse toename van vergunningaanvragen zijn er achterstanden opgelopen van een half jaar. Inmiddels liggen er ruim 600 aanvragen voor een vergunning en 100 verklaringen van geen bedenkingen (vvgb) in het kader van een omgevingsvergunning 'op de plank' te wachten op afhandeling. In het afhandelen van meldingen op grond van de verordening stikstof is ook een achterstand ontstaan. Het betreft een achterstand van ca. 450 meldingen. De aanvullende capaciteitsbehoefte leidt tot geraamde extra kosten van ca. € 3,9 miljoen. Staat tegenover dat voor de afhandeling van een vergunningaanvraag, een verklaring van geen bedenkingen en een melding leges in rekening kunnen worden gebracht van maximaal € 0,6 mln.

9. Waterstraatcomplex / Noordbrabants museum

In 2006 hebben uw Staten gekozen voor een hoog ambitieniveau van het nieuwe Noordbrabants Museum. Er zijn afspraken gemaakt over verhoging van de exploitatiesubsidie aan het Noordbrabants Museum als gevolg van de toegenomen exploitatiekosten na verbouwing en afspraken met de gebruikers van het Waterstraatcomplex. Die berekeningen zijn, nu de verbouwing zo goed als klaar is, definitief. De uitgangspunten uit 2006 zijn doorvertaald naar de huurprijzen en meerjarenonderhoudsplanningen van nu. Hierdoor is het noodzakelijk de subsidie van het museum met jaarlijks € 0,3 mln te verhogen en het budget voor service- en onderhoudskosten voor gebruikers van het Waterstraatcomplex met jaarlijks € 0,09 mln te verhogen.

10. Gebiedsopgave Oostelijke Langstraat

Gebiedsversterking Oostelijke Langstraat is één van de 9 gebiedsopgaven. De oorspronkelijke kostenraming van € 150 mln is teruggesnoeid tot circa € 100 mln. Op dit moment is reeds € 57 mln aan bijdragen toegezegd, waaronder vrijwillige OZB-verhoging van bedrijfsleven. Het voorstel is dat de provincie € 20 mln inzet. € 10 mln kan gedekt worden uit het budget gebiedsopgaven, waarvan € 0,3 mln in 2012, € 0,7 mln in 2013 en € 9 mln in 2014. De overige € 10 mln (in 2015) dienen ten worden afgewogen bij deze voorjaarsnota.

De bedoeling is om € 15-20 mln voor rekening van het Rijk te laten komen. Strategie richting Rijk is dat deze gebiedsopgave ervoor zorgt dat een aantal viaducten en aansluitingen op de A59 komt te vervallen, waarbij het verzoek van de regio is om dit uitgespaarde geld deels in te zetten in het project Oostelijke Langstraat.

11. Podiumkunsten (2013-2016)

Medio mei 2012 brengt de adviescommissie voor de kunsten haar adviezen uit over ontwikkelingen/scenario's en de binnengekomen aanvragen voor de volgende kunstenplanperiode 2013-2016 (Statenvoorstel 03/12A d.d. maart 2012). In deze adviezen wordt een beeld geschetst van de witte vlekken, knelpunten en kansen die zich voordoen ten aanzien van de culturele infrastructuur als geheel. Om de kwaliteit van de infrastructuur te behouden en instellingen bovendien tijd te bieden voor de beoogde transitie (zie Statenvoorstel 48/11A 23 september 2011) zullen de komende vier jaar extra middelen nodig zijn (ter indicatie: € 1,5 mln jaarlijks t/m 2016). De commissie CS zal 1 juni a.s. spreken over de scenario's en de eventuele financiële impact.

12. Vrijtijdseconomie

Voor het beleid met betrekking vrijtijdseconomie (VTE) is een startnotitie opgesteld met als doelstelling om van Brabant de meest innovatieve en gastvrije provincie van Nederland te maken. Deze ambitie sluit aan op het gedachtegoed van de Agenda van Brabant en Merk Brabant (High Tech en High Touch).

Door de Commissie EZB wordt de voorkeur gegeven aan het zogenoemde scenario 2 “verbinder”, met een doorgroei naar scenario 3, de provincie in de rol van “uitdager”. Dit vergt ook van de provincie zelf een actieve rol, die tot uitdrukking komt in o.a. de marketing van Brabant, investeren via revolverende fondsen om ambities van zowel grote spelers (Efteling, Beekse Bergen) als van de kleinere ondernemers (MKB) te verbinden met andere sectoren, een actieve inzet op triple helix ontwikkeling met een ambitie voor een topinstituut Leisure. Een en ander kan leiden tot een groei in banen van 30% en een groei in bestedingen van 10%.

Voor het VTE-beleid 2013-2015 willen wij € 4,5 mln uittrekken ten laste van de algemene middelen. Dit betreft vooral procesgeld, specifieke opdrachten uitvoeringsorganisaties, marketingbudget en innovatiestimulerend fonds. Het fonds moet de functie van katalysator voor innovatie in de sector vervullen.

13. Regioprofilering

De toekomst van onze regio wordt in belangrijke mate bepaald door de prestaties van Brabant op het internationale toneel. In het vorige bestuursakkoord is de wens geformuleerd om de provincie Noord-Brabant te profileren als “een sterke, toonaangevende regio waar de Brabander trots op is”. De Agenda van Brabant heeft dit beeld verder aangescherpt door te kiezen voor de profilering van Brabant als een internationale topregio op het gebied van kennis en innovatie.

Sinds 2007 is in nauwe samenspraak met een groot aantal bedrijven en organisaties in Brabant gebouwd aan het Merk Brabant (Nederlands- en Engelstalige variant). Een Merk op basis van een concept dat breed gedragen en ook actief uitgedragen wordt door tal van bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties die op nationaal maar vaak ook op internationaal niveau opereren (ruim 120 partners, steeds innovatieve, uitzonderlijke en succesvolle Brabantse 'parels'). Een ontwikkeling van de laatste tijd is dat de betrokkenen meer en meer de wens uitspreken om samen op te trekken in de profilering van de eigen sector.

Resultaat van de inzet van de afgelopen jaren is:

- een merkconcept dat niet meer weg te denken valt, waar bedrijven trots op zijn en dat bedrijven en organisaties uit verschillende sectoren bindt;
- een netwerk van ondernemers en bestuurders die elkaar meer en meer weten te vinden en samen de schouders zetten onder de Brabantse profilering.

Er wordt veel belang aan gehecht dat de branding van Brabant, zowel nationaal als internationaal, een goede borging heeft in de eigen regio. Zowel de Brabander zelf als ondernemers en andere professionals in Brabant herkennen en ondersteunen de propositie, en dragen hem waar nodig uit. Dat heeft als resultaat:

- Brabanders en ondernemers zijn trots op Brabant en geven daar uiting aan.
- Brabanders en ondernemers kennen de propositie niet alleen, maar gaan er ook naar handelen (branding richt de activiteiten).
- Het zorgt voor verbondenheid in de regio.
- Als buitenlandse bedrijven en kenniswerkers naar Brabant komen, herkennen ze ook hier de propositie.
- Er is geen sprake van tegengestelde boodschappen binnen en buiten Brabant.

Voor de doorontwikkeling van de (inter-)nationale branding via Merk Brabant wordt een businesscase opgesteld, gericht op publiek-private samenwerking en financiering. De volgende drie sporen worden hierbij specifiek meegenomen:

- De branding verstevigen door het onderdeel te maken van o.a. provinciale projecten en subsidieverstrekingen.
- De branding in te passen in het bestaande en nieuw communicatiebeleid.
- Krachtige regie voeren op het merkpartnerschap waarbij gezocht wordt naar nieuwe verdienmodellen (denk hier bijvoorbeeld aan de vrijetijdseconomie).

Om continuering van het Merk volgens bovenstaande lijn te realiseren, ramen we eenmalig € 0,5 mln (werkbudget en transitiekosten). Capaciteit voor de provinciale regierol wordt opgevangen binnen de bestaande organisatie.

14. Nimby (not in my backyard)

De middelen zijn nodig om daadkrachtig het vernieuwde nimby beleid uit te kunnen voeren. Het vernieuwde beleid richt zich op het voorkomen (van nieuwe nimby-situaties) en op het aanpakken van enkele bestaande situaties (genezen) om daarmee een voorbeeldfunctie te tonen. In totaliteit geldt dat uiteindelijk op gepaste en verantwoorde wijze de verantwoordelijk komt te liggen waar deze behoort te liggen, namelijk bij bedrijven en gemeenten. Het vernieuwde nimby-beleid is onderdeel van 'Tien voor Brabant' en tevens een belangrijk onderwerp op de 'regionale agenda's werken' (regionale ruimtelijke overleggen). Een verdere toelichting bij dit onderwerp wordt gegeven in de gelijknamige notitie aan de Commissie ROW.

15. N65

Het betreft hier de gebiedsopgave N65 met accent op de leefbaarheid-problematiek in Vught en Haaren. De regio (gemeenten 's-Hertogenbosch, Tilburg, Vught, Haaren en de provincie) heeft een structurele oplossing uitgewerkt in de vorm van een deels verdiepte ligging van de N65 in Vught en de aanleg van een fiets- en ecopassage in Haaren (Helvoirt).

Het college van Gedeputeerde Staten is bezig met de uitvoering van de motie van uw Staten over de gewenste probleemoplossingen van/bij de N65 en de gebiedsontwikkeling conform de structuurvisie RO. Daartoe lopen onderhandelingen met het ministerie, de gemeenten en de overige stakeholders. Naar verwachting is hiervoor een provinciale bijdrage benodigd (tussen € 22 en 27 mln). Zodra overeenstemming is bereikt over principe-inzet van middelen door de verschillende partijen en inzicht is in de realisatieplanning, zal de provinciale bijdrage in de meerjarenbegroting verwerkt worden en aan uw Staten ter goedkeuring worden voorgelegd. Reden waarom deze post staat nu als pm staat opgenomen.

Binnen de provinciale begroting is voor dit project al € 5 mln gereserveerd (stelpost Bestuursakkoord-middelen, onderdeel gebiedsopgaven). De rijksmiddelen zullen na 2020 beschikbaar komen. De afspraak met het Rijk is dat vóór de zomer 2012 een definitief besluit wordt genomen over een kaderstellend budget en de vervolgaanpak. Voorstel is om een verkenning uit te gaan voeren, waarin verschillende alternatieven worden ontwikkeld.

16. Zorgeconomie

Onze aandacht bij zorgeconomie gaat uit naar nieuwe en slimme verbindingen tussen economische kansen en maatschappelijke opgaven. Bedrijven, zorginstellingen en kennisinstellingen worden met andere publieke en private stakeholders verbonden. Voorbeelden zijn het aanjagen van innovatie en het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen op het gebied van zorgeconomie. Maar ook een directe relatie met het Rijk (regelarme experimenteerruimte) en Europa (European Innovation Partnerships) worden daarbij meegenomen. Deze uitgangspunten bieden Brabant een kans om zich te positioneren als Europese proeftuin voor zorgeconomie.

Het speerpunt zorgeconomie is één van de onderdelen van het Economisch Programma Brabant 2020. Het thema zorgeconomie wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma en investeringsplan. Dit gebeurt mede aan de hand van het advies dat SER Brabant en de Provinciale Raad gezondheid (PRG) medio mei op verzoek van het college over de kansen, focus en gewenste aanpak uitbrengen. Voor het opstellen van een uitvoeringsplan inclusief investeringsplan is binnen de Bestuursakkoord-middelen procesgeld beschikbaar. Voor de daadwerkelijke uitvoering zijn nog geen middelen begroot. Dit vraagt om een aparte discussie met Provinciale Staten.

17. Breedbandnetwerk

Brabant heeft de ambitie tot de top kennis- en innovatieregio's van Europa te behoren. Volgens de door de provincie onderschreven visie 'Brainport 2020' maakt een 'Next Generation Access Network' of NGA-netwerk in Brabant open innovatieprocessen beter mogelijk en trekt dit – mits de uitrol van deze netwerken versneld ter hand wordt genomen – onderzoek, kennis, bedrijfsleven en werkgelegenheid aan. De versnelling van de NGA-netwerkontwikkeling is daarom als een van de urgente 'basics' actie onderkend.

Met het huidige tempo zal in 2020 20–25% van Brabant verglaasd zijn en zal deze verglazing zich beperken tot die gedeelten van Brabant waar investeringen relatief lonend zijn. Volgens de Europese Richtlijn Breedband (2009/C235/04, lid 57) is hier sprake van 'dynamisch marktfalen': het duurt jaren (in Brabant mogelijk 15 tot 20 jaar) voordat bestaande breedbandnetwerk-exploitanten Brabant-breed investeren. Niet alleen de ontwikkeling van de dekkingsgraad van het glasvezelnetwerk in Brabant, ook het kennelijke onvermogen van marktpartijen om de toegankelijkheid van netwerken te waarborgen voor dienstenaanbieders, om standaarden af te spreken en om werkzaamheden op elkaar af te stemmen, suggereren dat een publieke partij – wellicht juist de provinciale overheid – een rol te spelen heeft.

Ons voornemen is om een Digitale Agenda voor Brabant te ontwikkelen, met tot doel de totstandkoming en benutting van een Brabant dekkend NGA netwerk te realiseren, zoals beschreven in de Agenda van Brabant.

In hoofdstuk 4 wordt de mogelijkheid van fondsvorming in relatie tot breedband gezien vanuit het bredere perspectief van het anders investeren in Brabant.

18. Natuurbeheer

Vanwege de decentralisatie van natuurtaken naar de provincies ontstaat er een nieuwe situatie m.b.t. de beheerstaken en beheerslasten in onze provincie. Nu het natuurakkoord dat met het Rijk is gesloten verder wordt uitgewerkt, wordt ook de nadere balans tussen uit te voeren taken en beschikbare middelen opgemaakt. De komende maanden zal hier duidelijkheid over zijn. Daarbij is het onder meer niet uit te sluiten dat de maatregelen om kosten te besparen door een andere aanpak van natuurontwikkeling en natuurbeheer de komende tijd nog in onvoldoende mate doorwerken om alle bezuinigingen op te vangen. Vandaar dat we uit voorzorg een pm-post opvoeren.

4. Investeren in Brabant

4.1 Inleiding

De Agenda van Brabant beschouwen wij van cruciale betekenis voor de toekomst van de kwaliteit en werkgelegenheid in Brabant. We kunnen het ons niet veroorloven dat de veranderde economische en financiële omstandigheden ons bij de realisatie van de ambities op achterstand zetten. Dit vormt een reële bedreiging voor de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Brabant. We moeten al alle zeilen bijzetten om de concurrentiestrijd met andere regio's in Europa en andere delen van de wereld vol te houden. Een krachtig Brabants samenwerkingsnetwerk is daarbij van groot belang. Alleen daarmee kunnen we onze middelen slim verbinden aan die van maatschappelijke partners en het bedrijfsleven. Dit vergt tevens een verandering in de inzet van ons huidig instrumentarium.

4.2 Ambities en acties

Vanuit de investeringsstrategie van de Agenda van Brabant hebben we in de vorige bestuursperiode al zes grote investeringen gedaan (zie kader). Met het nieuwe bestuursakkoord 'Tien voor Brabant' hebben we de belofte gedaan om met een tweede ronde van investeringen verder bij te dragen aan de ontwikkeling van Brabant. De geschetste economische situatie en ontwikkelingen brengen ons ertoe – eerder dan beoogd – al stappen te zetten om een nieuwe investeringsimpuls in Brabant te realiseren.

1^e tranche investeringsagenda (x € mln)

Energietransitie: als kans voor innovatie en duurzaamheid:	71,2 mln
BrabantStad Culturele Hoofdstad: de kunst van het samenleven:	50,0
Sportplan Brabant: versterking sportinfrastructuur:	40,0
Grote erfgoedcomplexen:	61,5
Landschappen van allure:	<u>56,2</u>
Totaal 1 ^e tranche	278,9
Spaar- en investeringfonds weginfrastructuur (15 x € 50 mln per jaar in 2012-2026)	750,0

Door de invoering van landelijke maatregelen en wetgeving, met name de wet HOF en het principe van schatkistbankieren (zie hoofdstuk 1), worden (boekhoudkundige) beperkingen opgelegd op de inzet van ons vermogen en zal het rendement op ons vermogen waarschijnlijk fors kleiner worden. Om regie te kunnen blijven houden op onze investeringsvoornemens, zullen we daarom ons instrumentarium moeten aanpassen. Dit vanuit de overweging dat we 'geen nieuw geld in oude systemen' zouden moeten willen brengen.

Op basis van dit uitgangspunt is een inventarisatie gemaakt van mogelijke financieringsconstructies die hieraan beantwoorden en invulling geven aan provinciale beleidsdoelen zoals omschreven in de Agenda van Brabant. Daarbij is gekeken naar mogelijke nieuwe modellen die op een revolverende manier invulling kunnen geven aan de doelen van de Agenda van Brabant. Vooral deelnemingen en PPS-constructies in fondsen blijken interessant. Ook omdat op dit moment banken en institutionele beleggers zich in Brabant weer vaker melden om samen met overheden te participeren in renderende activiteiten. Na de eerdere volstrekte terughoudendheid, komt er langzamerhand weer wat beweging.

Wij zijn van mening dat fondsvorming bij uitstek de mogelijkheid biedt om de benodigde financiële slagkracht te organiseren en met meerdere partijen gezamenlijk te investeren in Brabant. In een fonds wordt door de provincie vermogen ondergebracht dat onder nader omschreven voorwaarden wordt ingezet om specifiek benoemde provinciale doelen te bereiken. Overigens kunnen we hierbij gebruik maken van de ervaringen die we hiermee al hebben met bestaande partijen zoals de BOM. Maximum behoud van vermogen (optimaliseren van de revolverendheid ervan) is daarbij essentieel.

Naast financiële revolverendheid zijn uiteraard ook zaken als het maatschappelijk rendement en de mate waarin onze middelen investeringen van anderen kunnen oproepen, het zogenaamde multiplier effect, factoren van afweging bij het instrument fondsen.

Revolverendheid van fondsen

Drie vormen:

- a. Het vermogen wordt meerdere keren (3-5 keer) ingezet, maar zal uiteindelijk verdwijnen;
- b. Het vermogen blijft in stand blijft, maar zal geen rendement opleveren;
- c. Het vermogen blijft in stand en levert minimaal een marktconform rendement op.

Uitgangspunt is dat het kapitaal zoveel mogelijk in stand blijft en waar mogelijk een rendement oplevert (varianten b en c). Indien niet mogelijk, bijvoorbeeld omdat de verdienmogelijkheden te gering blijken, dan moet dit vooraf duidelijk worden benoemd en expliciet worden meegenomen in de besluitvorming.

Het instrument van fondsen past ook beter bij onze nieuwe manier waar we intensiever samenwerken met partners en bij de inhoudelijke ambities en omslag die we op sommige beleidsvelden hebben gemaakt. Wij noemen hier als voorbeeld het geactualiseerde natuur- en landschapsbeleid, waar het meer dan ooit gaat om het benutten van de waarden van natuur door maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

4.3 Mogelijke investeringsthema's

In aanloop naar deze voorjaarsnota hebben wij de wijze waarop fondsvorming meerwaarde kan hebben voor onze investeringsambities nader beschouwd. Samen met juristen, financieel specialisten en adviseurs hebben we een verkenning uitgevoerd naar de technische aspecten van fondsvorming. Specifiek hebben we gekeken naar vier thema's waarvoor fondsvorming een belangrijk instrument kan zijn en waarbij dit op korte termijn ook al gerealiseerd zou kunnen worden. Uiteraard onder de restrictie dat ook Provinciale Staten zich kunnen aansluiten bij het instrument van fondsvorming in het algemeen en deze thema's in het bijzonder.

De gedachtevorming over de effectiviteit van een fonds rond de volgende thema's is hieronder kort weergegeven.

1. Innovatie

Brabant wil tot de Europese topregio's op het terrein van innovatie behoren. Daarvoor moet grootschalig worden geïnvesteerd in "kennis, kunde en kassa". Mede door de financiële crisis zijn banken en investeerders terughoudend om startende en doorgroeiende innovatieve ondernemers te voorzien van risicodragend kapitaal. Hierdoor worden in Brabant grote kansen gemist en groeimogelijkheden beperkt, waardoor we in Europa achterop dreigen te raken. Door instelling van een Innovatiefonds willen we, samen met particuliere investeerders, zorgen voor een sluitende keten van financieringsmogelijkheden voor innovatieve bedrijven in de topsectoren van Brabant, zoals hightech, life science, biobased, agrofood, logistiek, maintenance en creatieve sector. Ook willen we bijdragen aan de financiering van vernieuwende maatschappelijke opgaven zoals innovatie in de zorg, vrijetijdseconomie en vernieuwing in het landelijk gebied. Het Innovatiefonds moet leiden tot een forse uitbreiding van het totale investeringsvolume (factor 1:3). Hiermee krijgt innovatie in Brabant een belangrijke impuls.

2. Energie

In de eerste tranche van de investeringsagenda is € 71,2 mln beschikbaar gesteld voor met name stimuleren van innovatie op het terrein van energie (solar, elektrisch rijden en biobased). De Energieagenda noemt echter nog een aantal terreinen waar de provincie een belangrijke aanjaagfunctie kan vervullen, waaronder energiebesparing en het stimuleren van duurzame energie. Dit onder het motto van 'high touch, high tech, high carbon'. Hier liggen nog enorme kansen, die door de particuliere sector nog niet in voldoende mate worden opgepakt. Op de korte termijn op het gebied van isolatie en energiehuishouding, op de langere termijn op systeemveranderingen.

Met de oprichting van een provinciaal energiefonds zou een veel grotere externe investering losgemaakt kunnen worden (een factor 1:4 moet haalbaar zijn). Het fonds richt zich dan ook nadrukkelijk op samenwerking met andere partijen, in het bijzonder het bedrijfsleven. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het bereiken van onze energiedoelstellingen en daarmee van een duurzaam Brabant.

3. Breedband

In het Bestuursakkoord is als inzet gekozen om zo maximaal mogelijk gebruik te maken van de potentie van ICT om economische kansen te grijpen en maatschappelijke veranderingen aan te pakken. Dit vergt grote investeringen in met name de breedbandinfrastructuur. Op dit terrein zijn al diverse particuliere partijen werkzaam en ook zien we diverse lokale en regionale initiatieven. We zien grote kansen en mogelijkheden om de aanleg van breedband in Brabant te versnellen. Tegelijkertijd willen we eerst goed benoemen welke toegevoegde waarde de provincie hierbij kan leveren. In PS zal daarvoor een startnotitie worden geagendeerd, waarin verschillende scenario's worden gepresenteerd, die variëren van niets doen tot een dun en een dik scenario en nadrukkelijk de optie dat anderen financieel (mee)investeren.

Zonder vooruit te lopen op de uitkomsten van het debat hierover in PS willen we rekening houden met de mogelijkheid dat er investeringsmiddelen ingezet moeten worden voor de ontwikkeling van breedband. Daarom nemen we deze mogelijkheid hier expliciet op, zodat met de eventuele uitwerking kan worden gestart zodra de opvatting van PS bekend is. Zie ook de nadere toelichting op onze ambities op het gebied van Breedband in paragraaf 3.3, onder nummer 17.

4. Natuur en landschap

De nieuwe koers in het beleid voor natuur en landschap is gericht op het verkrijgen en behouden van maatschappelijk draagvlak. De mens en de ondernemers staan daarin centraal. Het uitgangspunt is het realiseren van natuur en landschap waar biodiversiteit, aantrekkelijkheid en maatschappelijke meerwaarde voorop staan en geborgd worden. De nieuwe aanpak leidt daarnaast tot een kostenreductie door diverse aanpassingen.

- **Kwantiteit:** het doel is het realiseren een robuust netwerk, bestaande uit de totale EHS met logische verbindingen. Aanpassingen in de ligging van de EHS zijn mogelijk met als doel een goed ecologisch rendement met maatschappelijke meerwaarde.
- **Kwaliteit:** uitgaande van meer natuurlijke processen in de natuur worden natuurdoelen bijgesteld. Hierbij kan een besparing worden gerealiseerd op beheer door invoering van procesbeheer.

Uitgaande van de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de EHS in Brabant, gaan we allianties aan met andere partijen om de EHS te realiseren op een effectievere, goedkopere en sobere wijze met een

breed maatschappelijk draagvlak. Hierdoor kunnen de kosten voor de provincie voor het verwerven, beheer en inrichting van het robuuste netwerk sterk afnemen. Het streven is er op gericht om het robuuste netwerk in 2027 gerealiseerd te hebben.

Wij willen natuur en landschap daarmee een plek geven midden in de samenleving en ten goede laten komen aan alle Brabanders. De hoofdlijnen die we in het nieuwe beleid voorstaan, zijn het begin van een koerswijziging en evenwicht in de ontwikkeling van economie, leefbaarheid en natuur en landschap. De aanpak daarbij is dat waarden van natuur kunnen worden benut door maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven, mits daar ook groene investeringen tegenover staan. Dit leidt tot kostenreductie.

Natuur en landschap worden niet langer gezien als kostenpost, maar als meerwaarde voor de regionale economie. We leggen meer nadruk op de recreatieve- en belevingswaarde voor de mens en benutten de voordelen voor lichamelijke en geestelijke gezondheid. Maatschappelijk draagvlak van natuur en landschap is tevens noodzaak om onze natuurambities - een samenhangend netwerk van natuurgebieden en biodiversiteit- op langere termijn overeind te houden. Het werken met fondsen ondersteunt deze inhoudelijke en samenwerkingsambities binnen natuur en landschap. Daarom wordt voorgesteld om een GroenOntwikkelfonds Brabant op te zetten.

5. Andere thema's

Overigens staat het denken over mogelijke andere investeringsthema's niet stil ("outside the box-denken"). Daarbij willen we de komende periode een Statenbrede discussie voeren over die thema's en mogelijkheden en met concrete voorstellen komen bij de begroting 2013.

Een belangrijk punt dat we in dit denkproces mee willen nemen, is de matching met Europese programma's. Eind 2011 heeft de Europese Commissie voorstellen gepubliceerd voor Europese programma's in de periode 2014-2020. Het gaat dan om fondsen om de regionale economie te versterken, maar ook om middelen voor onderzoek en innovatie. Voor regionaal beleid bijvoorbeeld wil de EU in 2014-2020 € 376 miljard uittrekken. Een klein deel daarvan is beschikbaar voor Nederland. Europa wil dat regio's een bijdrage leveren aan een beperkt aantal Europese doelen: innovatie, duurzame energie en het ondersteunen van het Midden- en Kleinbedrijf.

Voor Brabant bieden de nieuwe Europese programma's een uitstekende kans om verschillende beleidsdoelstellingen uit de Agenda van Brabant te realiseren met behulp van Europese cofinanciering.

De Europese programmaperiode start per 1 januari 2014. Rekening houdend met de voorbereidingen betekent dat er bij de begroting 2013 duidelijkheid moet zijn of en voor welk bedrag de provincie gaat inschrijven. Tot die tijd zal er vanuit de inhoudelijke koppeling Agenda van Brabant en Europese programma's gekeken moeten worden welke doelen en provinciale middelen hieraan gekoppeld kunnen worden. Deze uitwerking zal resulteren in een co-financieringsstrategie gekoppeld aan het instrument fondsen ter integrale afweging bij begroting 2013, bijvoorbeeld in het kader van de visie op een versterkt stedelijk netwerk en de mobiliteitsopgave van het (hoogwaardig) openbaar vervoer.

4.4 Proces

Indien Provinciale Staten net als Gedeputeerde Staten het instrument van fondsvorming kansrijk vinden voor het realiseren van onze investeringsambities, gaan wij aan de slag met de operationalisering. Daarnaast willen wij samen met de Staten een inhoudelijke verkenning organiseren om te komen tot verdere concrete investeringsthema's en de manier waarop we binnen die fondsen de cofinanciering met Europese programma's kunnen realiseren.

Bij het uitwerken van de opzet van de fondsen zullen we nadrukkelijk uitgaan van de randvoorwaarden die we aan onze Investeringsstrategie hebben gesteld. In lijn met de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek van de Zuidelijke Rekenkamer naar de ijkpunten Investeringsstrategie Agenda van Brabant zullen de ijkpunten uit de Investeringsstrategie zo scherp en duidelijk mogelijk worden geformuleerd.

Per fonds zal daartoe een businessplan worden opgesteld waarin een zorgvuldige beoordeling wordt gemaakt van mogelijke risico's en afdekking hiervan. Voor ieder fonds zullen de mate van provinciale zeggenschap en de exit-mogelijkheden om het provinciaal vermogen weer vrij te krijgen, worden geschetst. Bij de uitwerking zal specifiek aandacht worden besteed aan de (juridische) inrichting en de organisatie van de fondsen. Er zal in het bijzonder worden gekeken naar de mogelijkheden om efficiency en synergie-effecten te bereiken en risico's te beperken door samenwerking tussen fondsen of het onderbrengen onder gezamenlijk fondsbeheer.

Via dit voorstel vragen uw Staten om GS opdracht te geven voor de verdere uitwerking van fondsvorming voor de hierboven genoemde thema's in het kader van de (tweede tranche van de) Investeringsagenda en een gezamenlijke verkenning van andere mogelijkheden en de Europese cofinanciering. Bij de begroting 2013 zullen de uitgewerkte voorstellen aan u ter besluitvorming worden voorgelegd.

